

ALEXANDRE DUMAS

HRABĚ
MONTE CHRISTO

PŘEVYPRÁVĚL VÁCLAV DUŠEK

FRAGMENT

HRABĚ MONTE CHRISTO

také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz

Doporučujeme další e-knihy:
Alexandre Dumas – Tři mušketýři
Karel Čapek – Válka s Mloky
Jan Neruda – Fejetony
Karel Jaromír Erben – Kytice
Karel Hynek Mácha – Máj

Alexandre Dumas
Převyprávěl Václav Dušek
Hrabě Monte Christo – e-kniha
Copyright © Fragment, 2012

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

HRABĚ
MONTE CHRISTO

ALEXANDRE DUMAS

HRABĚ

MONTE CHRISTO

PŘEVYPRÁVĚL VÁCLAV DUŠEK

Hlídka u kapličky na kopci Matky Boží Ochranitelky ohlásila dne 24. února 1815 trojstěžník Faraon. Připlouval ze Smyrny, Terstu a Neapole. Blízko pevnosti If k lodi vyplul zkušený lodivod a přirazil k ní mezi mysem Morgionem a ostrovem Rionem.

Kopec před Terstem se podobal skále, s kostelíkem a velkým ochozem, ve městě Piran. Ženy tam vítaly loď máváním šátků, kněží sloužili mše za zemřelé v polích mořských dalek, muži proplouvali kolem a ze skály se ozýval nábožný zpěv vdov po námořnících a jejich dětí.

Zkušený lodivod vedl trojstěžník Faraon bezpečně k přístavu. Námořníci balili dárky do pergamenových papírů a ukládali je do dřevěných kufrů. Ze světa se nemá člověk vracet bez dárek.

Trojstěžník Faraon vplul po mnoha měsících obchodní plavby do přístavu v Marseille. Stovky zvědavců zaplnily prostranství před hradem svatého Jana. Rejdař Morrel očekával svého spolehlivého a veselého kapitána Leclèra. Místo něho však na palubě velel plavčíkům v ráhnovi mladý kormidelník Edmond Dantès. Posádka hbitě skasala plachty na Dantèsův rozkaz a závistivý účetní Danglars před rejdařem Morrelem jedovatě utrousil na půl úst: „Vidíte, už se cítí být kapitánem, holoubek!“

Edmond Dantès přeskočil zdobené zábradlí u kapitánského můstku. „Přál jste si se mnou mluvit, pane Morreli?“ Narovnal se a přejel si dlaní vlasy.

„Dantèsi... Copak se přihodilo, že panuje na lodi podivná nálada?“

„Stihlo nás neštěstí. Poblíž Vecchia jsme ztratili kapitána Leclèra, pane.“

„Spadl do moře z ráhnovi?“

„Zápal mozkových blan, pane.“

„Nebožák. Chtěl jsem se ho optat, milý Dantèsi, proč kotvil zrovna u ostrova Elba? Tedy se ptám vás, kormidelníku.“

„Vykonal jsem poslední rozkaz kapitána, pane. Odevzdal mi balíček pro vrchního maršála Bertranda k doručení do vlastních rukou. Slib jsem splnil. Kapitán mi byl vzorem a jeho smrt mě bolestně zasáhla.“

„Co to říkáte? Neskutečné! Vy jste viděl... Vy jste viděl Bertranda? Opravdu?“

„Ano, pane, viděl.“

Morrel vzal Dantèse stranou. Některá vyřčená slova mají nebezpečnou vlastnost, rozletí se do míst, kde padnou na úrodnou půdu, a jsou pak příčinou nemilých událostí. Danglars marně špicoval uši. Vědět více, mohl zajít na příslušná místa a podat anonymní udání na kormidelníka a Morrelova chráněnce. Ležel mu rádně v žaludku! Mladý, urostlý, chytrý, navíc se chlubil krásnou snoubenkou Mercedes, divoce vypadající Katalánkou. Čekal ho šťastný život. A on? Danglars? Kdy dojde svého štěstí, kdy se karta obrátí a on začne tahat za delší konec zlomené sirky? Zápasí denně s vrozenou závistivostí. Je asi prokletý, přitom ani bohatý ani chudý, ani ryba ani rak, potácí se dny beznaděje, ale touhy má nesmírné. Dokázal by velet lodi, mohl by být nejbohatším rejdařem, jenže mu k tomu chybí peníze a štěstí!

„Jak se daří císaři? Mluvte, Edmonde. Co vám povídal? Můj milý, víte, že vám setkání s vyhnanci může ublížit?“

„Doručil jsem jen zprávu, pane. A v domku jsem se zdržel pouze několik minut.“

„I tak, mladý příteli, císař je režimu nebezpečný i na vzdáleném a opuštěném ostrově...“

I pouhý vítr roznese tajná slova a myšlenky. A roajalisté jsou mstiví. Nezapomínají na prohru ani na potupu. Musí si vyléčit včerejší zbabělost.“

„Politika mě nezajímá, pane Morreli. Mým úkolem je vést lodi od cíle k cíli, chránit zboží před piráty a opatrovat posádku, aby zůstala silná a zdravá.“

Morrel Edmonda poplácal přátelsky po rameni. Mladý kormidelník patřil k nejlepším námořníkům v jeho flotile. Jen snad je až příliš důvěřivý.

„Poslyšte, Edmonde, domnívám se, že Danglars není spolehlivá osoba, co myslíte? Mám z něho divný pocit a nemohu se zbavit podezření.“

„Při plavbě spolehlivý byl, pane. Myslím, že vám slouží oddaně. Konečně není jediný, kdo vypadá podezřele. Ale za zevnějšek nemůže.“

„No nevím, nevím... Má tušení mě většinou nezklamala. Můžete jít se mnou poobědvat?“

„Odpusťte, ale musím za otcem. Postonává, trápí se mou nepřítomností, potřebuje mě mít u sebe a já ho zanedbávám.“

„Jistě, jistě, milý Edmonde, jen běžte, běžte, nebudu vás zdržovat. Otec z vás má radost, chlapče. Nesmíte ho zklamat. Vaše Mercedes o něho denně pečovala trpělivě a s láskou. Zlatá dívka.“

Mladík přeběhl můstek na břeh a hbitě se vyhnul skupince marseilleských uličníků a koňskému spřežení. Zamířil do úzké uličky k vysokým stromům na stráni. Běžel a pískal si námořnickou odrhovačku. Jak dlouho nestál na pevné zemi, počítat dny a měsíce raději nebude.

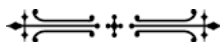
Danglars se přitočil k rejdaři jako had v trávě ke kořisti. „Řekl vám Dantès, pane Morreli, že od kapitána Leclèra dostal balíček a dopis a zanesl je na ostrov Elba k osobě nepřátelské a víceméně prý odsouzené k záhubě?“

Rejdař se musel přemáhat, aby mizeru nepřetáhl vycházkovou holí po hřbetě a nezavřel jednou provždy jeho nevymáchaná, jedovatá ústa.

„Jak o tom víte?“ zeptal se popuzeně. „Má-li dopis a je-li určen pro mě, jistě ho odevzdá. Nebo si snad myslíte, že mi toto zapře?!“

„Promiňte, pane, nehněvejte se, asi jsem se zmýlil. Neříkejte o tom Dantèsovi. Je to správný chlap. A slouží vám věrně.“ Danglars se vzdálil.

Zmizel v davu přihlížejících a Morrel se zamyslel. Tušení mu napovídalo správně, že Danglars je nebezpečný a úlisný protivník. Dokáže se vetřít do přízně, žádné skrupule si nepřipouští! Tihle lotři dokážou zničit vše, co se jim postaví do cesty, hnáni silnou touhou vyniknout. Nejsou spolehliví a při první příležitosti selžou. Hledat u nich morálku je mrhání časem. Bude muset Edmonda důrazně varovat, aby si na všiváka dával větší pozor. Bezmezná důvěra se nevyplácí.

Otec ležel na tvrdém lůžku blízko otevřeného okna, kterým viděl na přístav a širé moře. K ruce míval krejčího, souseda Caderousse. Za drobné služby mu dával malé spropitné a nená vratné půjčky.

Edmond neskrýval nechuť k tomu podivně pichlavému muži, který procházel životem tak zlehka. Nestálý, roztěkaný a úplatný, měl mnoho známých, ale žádného opravdového

přítele. Otec kromě Mercedes ale neměl jinou společnost, co tedy mohl dělat? Vyhnat Caderousse a připravit tak otce o zábavu a uvrhnout jej do vyčerpávající samoty?

„Dnes už zůstanu doma, otče, odmítl jsem i pozvání na oběd. Jenom skočím pro Mercedes.“

„Synku, neměl jsi odmítat pozvání na oběd od pana Morrela.“

„Rejdař se mohl nahněvat. Nikdo neodmítne a vy si dovolíte odmítnout jeho pozvání na oběd. Víte, co by za to jiní dali?“ řekl Caderousse káravě. „Zaměstnavatele si musí člověk považovat. Dneska sehnat práci na lodi není maličkost, nemyslíte, mladý pane?“

„Má pravdu, Edmonde. Oběd by ti neublížil a já bych tady sám vydržel,“ přidal se otec.

„Kapitánem se jeden nestane každý den. Něco bych o tom věděl,“ řekl Caderousse. „Šlapat si po štěstí není rozumná věc, pane Edmonde. Nevypláci se zanedbávat žádné styky.“

„Kam spěcháš, chlapče? Počkej ještě!“ volal otec za Edmondem, který se poněkud netrpklivě otáčel ke dveřím.

„Přece za Mercedes, otče, vrátím se brzy.“

„Hmmm, to je ovšem jiná, mladý pane,“ uznale pronesl Caderousse. „Mercedes, sličná Katalánka, princezna mezi přístavními dívkami, hřejivé slunce, zářící hvězda.“

Krejčí nedopověděl, protože oknem dolehlo z ulice zapískání. Ani se řádně nerozloučil. Bral schody po dvou a vletěl do zahrady, až ho větev stromu šlehla do tváře.

„Mysli na pokoru,“ zadíval se otec s mírnou výčitkou do Edmondovy tváře. „Nebo nechceš být kapitánem?“

„Budu jím otče i bez pokory. Pan Morrel nestojí o poklonkování, stačí mu poctivá práce, znalost námořních map a spolehlivá plavba po mořích. A také abych dovezl zboží v pořádku a vyhnul se pirátům.“

Dole na ulici se pomalu odlepila mužská postava od křivé zahradní zdi, ruce frajersky vražené do kapes, v ústech stéblo ostré trávy a na hlavě šikmo posazenou námořnickou čapku. Byl to Danglars. Vykročil krejčímu v ústřety.

„Čekám věčnost, Caderoussi! Co si o sobě myslíš, chlapec umrněná, jehličko jeden?!“

„Myslím si jedno a to samé, šviháku, že mě potřebuješ.“ Zachechtal se Caderousse. „Mladý pán se chystá za sličnou Mercedes. Měl by ji vidět s bratrancem Fernandem, tím pávem a namyšleným rybářským hejbulou.“

„Bratrancem, jo? To mě podrž! Myslíš, že ji Fernand uhání? Nebo jen laškuje? Je sice chudá jak kostelní myš, ale chlapy přitahuje.“

„Fernand je Katalánc s černýma očima, snědý, ohnivý. Co jiného může cítit zdravý mladý muž v přítomnosti nádherného, nezadaného děvčete..., a vlastně, i zadaného.“

Danglars se svíjel smíchy. Uměl si představit Morrelova chráněnce s rozložitým parožím na hlavě! Danťers paroháč! K smíchu! Mercedes v náručí jiného a Danťers plavčíkem na jeho lodi. Nádherná představa, sen o vítězství! Proč by musel někdo stále vybírat z dortu čokoládové oříšky a druhý nemít ani krapek štístka?!

„Copak se tváříš tak zarputile, blázne?“ zeptal se Caderousse. „Vypadáš, jako bys chtěl vraždit. Ovládej se, počtáři. Pohled na tebe je příšerný! Jednou samou zlobou pukneš. Cikánka mi tuhle povídala: „Danglars bude bohatý a vážený, ale nevydrží mu to na věky.““

„Cikánka věští podle výšky honoráře. I o tobě mi přece vykládala, že dopadneš špatně, jako galejník, běželec, chlap na odpis, ale já jí nevěřil!“

Oba vykutálení kumpáni si šli užívat podvečera do vyhlášeného námořnického lokálu, kde bývalo veselo a nebezpečno. Rvačky, nože, pěsti a víno, zpěv, ženy, barevní cizinci, kšefty pochybného rázu. Kontraband z lodí putoval přes tenhle podnik nevalné pověsti, tady se uzavíralo pokrevní bratrství, koupit se dalo od zlata, perel, tabáku a hašiše všechno horké zboží. Často se tu muži servali, protože je nevzali na palubu lodi a museli čekat dlouhé týdny na příležitost, nabízet své služby a slyšet jen to nenáviděné slovo *Nepotřebujeme*. Naložit loď za pár šupů, to ještě prosím, ale na palubu je vstup zakázán!

Zatím v malém bytě, spoře vybaveném starým nábytkem prožraným od červotočů, seděl u stolu beznadějně zamilovaný Fernand. Připadal si opuštěný a zrazený. Svět se mu zdál jako nespravedlivé místo. Kdy dosáhne svého uznání?! Rybolov se mu dařil, přesto toužil stát se vojákem, oddaným, poslušným, odvážným, potřeboval jen dostat příležitost k vyniknutí, třeba jakýmsi nadpozemským hrdinským činem v boji s nepřitelem.

„Mercedes,“ oslovil dívku stojící ve dveřích, „co nevidět budou Velikonoce. To je vhodná doba pro svatbu.“

„Stokrát jsem řekla ne! Opakuji zase znovu: Nenene! Fernande, copak mě nenecháte na pokoji? Mám vás donekonečna odmítat, nebo jste nechápatý nebo zatvrzele neústupný, nebo dokonce potměšilý?“

„Deset let sním o tom, že budu vaším manželem! A teď se mám svého snu vzdát?! I vaše matka, jestli si dobře pamatujete, Mercedes, mou lásku schvalovala! Nebyla proti, uměla být spravedlivá.“

„My se k sobě nehodíme. Vy jste úspěšný rybář a já jenom chudá holka a...“

„Co na tom sejde!“ Mladík vyskočil od stolu. „Mně se líbíte víc než bohatá dcerka rejdaře nebo bankéře či šlechtice! Nepotřebuji bohatou nevěstu, jen dobrou ženu, spolehlivou, přátelskou, ochotnou snášet dobré i zlé. Potřebuji vás, chápete, drahá? Co odpovíte?“

Odstoupila od stolu. Musela stokrát odrážet nabídky tohoto divokého rybáře. Bral život tak přímočaře po vojensku, jak moc toužil obléct si uniformu! Rozkaz, splněno a další dlouhý pochod cestou necestou, pouští, lesem, přes brody a pole...

„Miluji Edmonda. A milovat ho nepřestanu!“

A najednou oknem uviděl Fernand přicházet Dantèse. Kormidelník z Faraonu, Morrelův chráněnc, šťastlivec! Přicházel lehkým, svižným krokem, v ruce kytici růží. Šťastný Edmond! Umí si vážit toho, jak je obletován, chráněn, podporován a milován? A on, Fernand?! Odmítnutý, ponížený! Jaká je na světě vůbec spravedlnost? Žádná! Kulky se mu zatím vyhýbají, ale nechá se najmout kamsi do tramtárie, zbohatne. Ne, pohádkově zbohatne a o Mercedes nepřestane bojovat! Do vědomí se mu vkrádala slova písně *Všichni lotři pijí vodu, jak dokazuje potopa*.

„Nepočkáte na Edmonda, jistě vás rád uvidí, bratránku?“ ptala se ho dívka.

Vysmívá se mu?! Chce ho ranit a znemožnit před svým milým Edmondem, tím rozradostněným teletem?! Fernand nemá zapotřebí asistovat u radosti druhých, přetvařovat se a předstírat zájem o rozmluvu.

„Můžeme být přátelé,“ řekla Mercedes smířlivě. „Mám vás svým způsobem ráda, ovšem vy mi to stěžujete svou paličatostí.“

Děkuji, nechci, pomyslel si Fernand Mondego. Buď vše, nebo nic! V přátelství mezi ženou a mužem nevěřil. Znal příklady, kdy optimisté tvrdili, že jde jen a jen o přátelství, a nakonec skončili jako polapení milenci. Na Mercedes má nárok! Dantès se mu připlétl pod nohy nečekaně a v nevhodnou dobu. Jak se ho elegantně zbavit, toho svatouška? Jak zbavit město Marseille jednoho pohledného chlapíka, milovaného a úspěšného námořníka? Kormidelníka z lodi Faraon a budoucího kapitána?! Morrel ho miloval jako své vlastní děti, Maxmiliána a Julii. Jednou však člověk může zakopnout, zvlášť když se vyplatí trochu mu pomoci. Rejdař ale nenechá Edmonda padnout, najme ho jako kormidelníka na další dlouhou plavbu a on vydělá hromadu peněz. Jen jedno Fernand nechápal, proč Dantès jako ostatní námořníci nepašuje kontraband nebo osoby hledané policií a celníky. Mohl by si přijít na slušnou sumičku vedle platu. Danglars, to je jiný kos! Neštítí se ničeho. Peníze nesmrdí, pomáhají k přežití, říkával při džbánkách vína. Dokáže vyjždět z přístavu s pár drobnými v kapse a vracet se s kapsami plnými peněz. Riskuje, ano, jenže kdo neriskuje, nic nemá! Papír snese hodně a dobře vyvedený účet potěší všechny strany.

S přibývajícím večerem silné víno Caderousse v krčmě omámilo. Polehával s hlavou na stole a slina mu stékala do dlaně, ucho přeleželé. Fernand s Danglarsem si dávali nalévat plné sklenice, ale hovor dvou spiklenců zůstával tichý. Spiklenecké řeči se musejí vést obezřetně. Dva muži, každý z jiného těsta, a přesto byli spojeni zájmem o lepší budoucnost.

„Něco ti povím od plic, Fernande! Jsi bláznivě zamilovaný, a tudíž nesnesitelně pomatený!“

„A jak vzdychá!“ zablekotal přiopilý Caderousse.

„Přemýšlím!“ prudce odvětil Fernand.

„Mrkni, Danglarsi, Fernand je poctivý Katalánc,“ sípal Caderousse. „Jeden z nejlepších rybářů v Marseille. A je po uši zamilovaný do krasavice Mercedes. Jenže ona miluje kormidelníka z Faraonu. Co civíš? Faraon připlul, že jo, i s tebou, že jo, i s tím kormidelnickým uchem. A přítel Fernand dostal košem.“

Fernand se zlostně zadíval na opilého krejčího. „Co na tom, že mi dala košem! Je svobodná, může si dělat, co se jí líbí!“

„Hele..., a já myslel, že jsi Katalánc, pravý Katalánc, co se nenechá vyhodit ze sedla sokem v lásce. Dokonce se říká v přístavu rybářských bárek, že Fernand je hrozný, když se mstí!“ blekotal Caderousse.

„Zamilovaný člověk není hrozný, ale slabý...,“ trpce poznamenal Fernand.

Danglars naoko mladíka litoval. „Co chceš? Nečekal, že se Dantès vrátí tak náhle. Mohl si myslet, že někde při plavbě zahynul. Moře šplouchne, loď se nahne, muž přes palubu... a potrava rybám je zajištěna.“

Krejčí se nedal tak lehce zastavit: „Mně se zdá, že Fernand není jediný, komu návrat Edmonda vadí.“

„Kdy bude svatba?“ naklonil se Danglars k Fernandovi.

„Ještě není!“ řekl temně Fernand.

„Není, bude,“ rejpál Caderousse. „Svatba bude tak jistě, jako že se Edmond na Faraonu stane kapitánem.“

Pozoroval dva umíněnce s posměchem a pozvedl sklenici.

„Připíjím kapitánu Edmondu Dantèsovi, manželovi krásné Mercedes.“

Uplynula další hodina.

Danglars střídavě sledoval své kamarádky. Jeden rozervaný nenaplněnou láskou, rybář Fernand, a druhý opilý pod obraz Boží. Závistník ze všech největší se opijí vínem a vlastní žlučí a druhý blbec pláče nad ztrátou Mercedes..., oči má divoké jako Španěl, Sicilan nebo Kalábrijec, má pěsti, kterými by zabil vola lépe než řeznická palice, jenže je má k ničemu! Edmond nám vytře zrak, stane se kapitánem a manželem Mercedes! Ledaže bych vzal osud kormidelníka do svých rukou. Nejedem postižený netuší, jak se z deště dostal pod okap. Osudu se má, ba přímo musí pomáhat.

Edmond s Mercedes procházeli zavěšeni jeden do druhého kolem zahrady hostince. Zdravili známé i pokynutím ruky, smáli se, odpovídali na zvědavé otázky. Nad hlavou jim zářila obloha plná hvězd.

„Jdou zvát lidi na svatbu. Jaký je to krásný pár,“ řekl Caderousse. „Hej, Edmonde, Edmonde! Tady!“

„Bud' zdrav, Caderoussi, Danglarsi i ty, Fernande.“

„Nevypiješ s námi džbáněk bílého vína?“ zeptal se Caderousse. „Jeden džbáněk neuškodí, Mercedes ti jistě dovolí přisednout.“

„Mám neodkladné řízení, však se napijeme při hostině.“

„Jen běž, když tě zvou,“ řekla Mercedes. „Počkám u vás doma.“

„Tomu říkám žena!“ zvolal krejčí. „Která jiná muže nechá jít do hospody a nehudlá? Mercedes, připíjím na vaši krásu a ženskou taktiku.“

Poděkovala lichotníku Caderousovi, usmála se na Fernanda i Danglarse.

„Hlavně Edmonda držte od hazardu, Mercedes, a od hašíše.“

„Však Edmond není malé děcko,“ řekla Mercedes a vzhlédla ke svému milovanému.

„Mějte se, přátelé, na hostině máte čestná místa u stolu,“ řekl Edmond. „Hostinský, hola, hostinský, tři džbánky nejlepšího vína ze sklepa, které máte! Platím hned, prosím!“

Hostinský v letu zachytil mince, strčil je do kapsy zástěry a ještě stačil poděkovat. Tenhle Dantès nebyl skrbílek, opilého ho neviděl, ale veselého mnohokrát. A občas přinesl výborné doutníky. Je mladý a už je úspěšný námořník. Starý se mohl synem jenom pyšnit.

Danglars si představoval ve svých temných snech Edmonda zničeného, otrhaného v přístavu, jako neprodejného otroka! A Fernand se raději díval na kytaristy u ohniště, aby nevzlál hněvem a nevrhl se na svého soka v nenaplněné lásce, prokletého svatouška Edmonda. Věděl, že Mercedes by miláčka chránila vlastním tělem a použila by klidně i dýku.

Účetní vyčenichal na lodi, že Edmond má předat komusi dopis. Víc však nevěděl. Však není všem dnům konec. Šťěstí je vrtkavé, dnes se raduješ a zítra zoufáš.

„Šťastnou cestu, Edmonde,“ zavolal jidášským hlasem Danglars. „A dobré pořízení s došlou poštou.“

Kytaristé vyzpěvovali námořnické a rybářské písně. Lidé u stolů v hostinci se kolébali v rytmu mořských vln. Caderousse už notně přebral a hlava mu padala na tvrdý stůl, s pitím však nepřestával. Razil heslo: Pij, nebo uschneš!

Náhle vstal. Zamával rukama nad hlavou a křikl: „Nechci, aby Edmond byl zabit! Je přítel a rozdělil se se mnou o peníze z plavby. Učinil ze mě, ubohého, samotného krále! Víte, vy dva vydědenci, co pro mě znamená!“

„Sedni si, ty králi, a neřvi, pitomče. Musíte prominout, pane hostinský, zase už to přehnal s pitím,“ řekl omluvně Danglars. „Jen ho spustím na chvíličku z očí, a zpíje se do němoty. Sedni a mlč! Nevšímej si ho, Fernande. A ty kušuj, nebo ti zmaluju hřbet!“

Hospodští muzikanti hudlali odrhovačku o ztepilém mládenci a čarokrásné Španělce, příběh o nenaplněné lásce, protože španělskou krásku si odvedl jiný mladík. Fernandovi se slova písně zadírala do srdce. Tyhle lásky a nelásky! Romantická žvanírna! Opičárna!

Obrátil se na svého druha: „Dokážeš vymyslet něco neočekávaného a pořádného? Nebo se budeme jen kočkovat a hrát si se slovíčky, Danglarsi? Máš mě za hlupáka, domníváš se, že my, katalánští rybáři, jsme tupá, nemyslíci hovada?!“

„Vůbec bych si nedovolil na to pomyslet. Mít tě za hlupáka, nesedím s tebou u stolu. S hlupáky nesedávám! Hlupák je nebezpečný a zbytečný,“ odpověděl účetní popuzeně. „Číšníku, dones pero a inkoust a pospěš si, lenochu, nebudeme čekat do příští neděle!“ Zasmál se a plácl Fernanda po rameni. „Upřímně řečeno, bojím se více pera než meče nebo pistole. Slova jsou ostrá a zrádná, jak říkávají mudrci.“

Fernand se ohlédl po Caderoussovi a strčil do účetního: „Nalij ještě krejčíkovi, Danglarsi, zdá se, že není bezpečně dost opilý. Ano, přichází k sobě.“

„Ručím vlastní hlavou za to, že je opilý až běda, Fernande, příteli, ozdobo Středozemí... Strčit do něj, padne na podlahu. Caderousse moc nevydrží, chudák. Vypil jsem s ním dost džbánek, abych mohl tvrdit, že poznám, kdy má dost, a říkám, on teď má dost!“

„Nevěděl jsem, že jsi levák,“ podivil se Fernand, když viděl, jak Danglars uchopil pero.

„Jsem pravák, psát ale budu levou. Změní se tím písmo, chápeš? Opatrnosti není dost, změna techniky písma dokáže divy. Můžeš pár řádků napsat... Nechceš? Ne? Nuže..., píšu, a pokud nebudeš souhlasit, řekni. Obměníme text, můžeme psát hotové romány, vymýšlet si po libosti, posouvat význam slov i větných spojení. Hra s psaním je zábavná, času máme habaděj a při sklínce přichází inspirace, Fernande. Podobný dopis nepíšu poprvé, přiznávám a...“

„Myslíš, že bude účinný?“

„Nemyslím, vím to! Toto psaní je lepší než milostné psaníčko pro dámu,“ řekl Danglars. „Začínáme, poslouchej: *Přítel trůnu a náboženství uvědomuje pana královského prokurátora, že jistý Edmond Dantès, vrchní kormidelník na lodi Faraon, která dnes připlula ze Smyrny po zastávce v Neapoli a Porto Ferrajo, dostal od Murata dopis pro Uchvatitele a od Uchvatitele dopis pro bonapartistický výbor v Paříži. Důkaz jeho zločinu podá jeho zatčení, protože dopis se najde buď u něho, nebo u jeho otce, nebo v jeho kabině na lodi Faraon.*‘ Tak, to bychom měli. Ještě list přeložíme a napíšeme adresu: Panu královskému prokurátorovi... Tak, a máme to. Myslím, že Edmond, sladké nevinátko, bude mít hodně starostí... Ani mu je nepřeju, Fernande, jenže... muži nemají pochybovat o činech předem, jaké by to pak byly činy? My mu navaříme polívčičku... Hoch bude mít pěknou polízanici. Stěží se vymkne ruce zákona... a zákony jsou v ohledu k Uchvatiteli nesmiřitelné! Uchvatitel rovná se zrada a zrada rovná se smrt nebo doživotní vězení!“

Caderousse se však zase nečekaně probral a řekl. „Jo, máme to!“ Popadl dopis, zmuchlal ho a zahodil ke krbu. „Já si nepřeju, aby příteli Edmondovi bylo jakkoliv ublíženo! Vaše posedlost je nepochopitelná! Co, kapitáne, Danglarsi? Co, manželku, rybáři, Fernande Mondego?“

„Já ho probodnu!“ zařval Fernand. „A to jsi tvrdil, že je namol! Jak vidno, máš o sobě vysoké mínění, Danglarsi.“

„Hned ho odvedu. Nevzpouzej se, jehličko, slyšíš! Jdeme domů... domů! Odvedu tě do tvého doupěte a hodím na podlahu, dobytku! Děláš ze mne hlupáka!“

Danglars při odchodu dobře viděl Fernanda, jak hbitě strčil dopis do pláště. Doma dopis vyžehlí a potom... potom ho použije, ohnivý rybář z Katalánska!

Danglars zabil dvě mouchy jednou ranou! Pomohl Fernandovi i sobě. Fernand možná získá milovanou Mercedes, on jistě místo kapitána na Faraonu! Štěstí se musí jít naproti, to je známá pravda. Kdo příliš váhá, zůstane bez odměny. Hlavně neztrácet čas, být na místě a jednat rychle, pohotově a bez milosti.

Před hostincem se Caderousse zapotácel, pověsil se na účetního a hned na něho vyjel. „Naučil jsi mě pít, pekelníku... a proto se o mě budeš muset postarat, ne že mě necháš napospas kapesním zlodějům a lehkým děvčatům! Rybáři, ty s námi nepůjdeš?“

„Ne, vrátím se do Katalánska.“

„Děláš chybu, pojď do Marseille.“

„Mám Marseille po krk!“

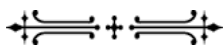
„Nechceš, nechceš..., přeji všem svobodu. Nechá nás napospas noci a osudu, pan zamilovaný a uražený. Jdeme, hlavně mě řádně drž!“

Caderousse se však Danglarsovi vytrhl v uličce ze sevření, otočil se a křikl na rybáře: „Fernande, jdeš špatným směrem, hochu! Vidím tě, rybáři. Kde je tvoje předvídavost z lovu?“

„Máš mlhu před očima a moc neřvi, napitý žoku!“ okřikl ho Danglars. „Jde přímo cestou ke Staré nemocnici. Proč myslíš, že zahrnul z aleje doleva?“

„A vidíš, já bych býval přísahal, že jde vpravo... Poslyš, víno je rozhodně zrádné. Nebo je zrádné v našem hostinci nebo je křtěné neznámou látkou přivezenou odkudsi z Káhiry, co? Nebo z Cařihradu...“

„Vino se pije pro chuť, mezuláne, ty ho lemtáš na žízeň. Pak nemáš mít vidiny! Seber se, nebo tě hodím do stoky za můstkem. A nemotej se, slyšíš? Že mám pro tebe slabost, prostě nechápu. Chudý, zbytečný chlap, krejčovská nicka a já si ji pověším na krk místo zlatého řetězu.“

Zásnubní hostina Edmonda a Mercedes se konala nazítří v prvním poschodí vyhlášeného marseilleského hotelu. Mezi hosty, oblečenými ve svátečních šatech páchnoucích po truhlách, v nichž byly uloženy, se šířila zpráva, že přijde sám rejdař Morrel. Posádka z Faraonu se údajně chystala kormidelníka a budoucího kapitána překvapit darem. Zprávu o tom přinesl Caderousse i Danglars.

Skutečně, v poledne se objevil rejdař. Námořníci ho přivítali potleskem, jeho přítomnost potvrzovala zprávy, že Edmond Dantès se stane kapitánem na Faraonu. Kdo by mu nepřál úspěch! Vždyť o plavbě věděl víc než staří kapitáni, k posádce se choval výtečně a dokázal se vyhnout mořským cestám, kde brázdily moře koráby pirátů. Vyprávělo se, že jednou proplul mezi skalami neskutečně natěsno a koráb, který je pronásledoval, šel ke dnu.

Danglars s Caderoussem odběhli ze sálu a hledali Edmonda. Chtěli mu jako první povědět, jaká vzácná návštěva čeká u stolu. Po ulici k nim přicházela skupinka. Čtyři dívky, Katalánky, Mercedes zavěšená do Edmonda, otec Dantès vedle nevěsty a za nimi šlapal Fernand. Tvářil se zle. Dva kumpáni z hospody nečekali, že má tak záviděníhodnou tvrdou náтуру. Bude přítomen zásnubám. Danglars tušil úklad, něco neočekávaného se určitě přihodí! Caderousse stále usrkával z lahvičky kořalku. Skupinka příchozích byla svátečně oblečena. Starý Dantès měl na sobě kabát z rýhovaného taftu, punčochy pašované z Anglie nebo Irska, v ruce držel třírohý klobouk s barevnými stuhami a ve druhé svíral hůlku s perleťovou rukojetí. Švihl s ní do vzduchu jako švihák na korzu, hledající volné dívky k zábavě. Edmond si oblékl oděv napůl vojenský a napůl civilní. Mercedes se nesla ulicí krokem, jakým kráčejí Arlesanky nebo Andalusanky, a její krása zářila ulicí jako večerní hvězda na obloze. Fernand se tvářil, jako by kousl do nezralého ovoce.

Morrel s námořníky přivítali příchozí vestoje a potleskem.

Mercedes se zastavila u středu stolu, usmála se na přítomné v sále, posadila vedle sebe Edmondova otce a bratránka Fernanda, ostatní se rozsadili podle vlastního uvážení.

Na stole byly na mísách navršeny arelatské klobásky výrazné vůně, langusty čerstvě nalovené a upravené, ústřice, skopové maso, různé druhy mořských i sladkovodních ryb, mistrovsky připravené paštiky, mořské plody. Mezi nimi byly rozmístěny mísy s ovocem, dezerty, láhve vzácného vína a koše pečiva.

Edmond krátce promluvil a svou řeč zakončil slovy: „Štěstí nepřichází samo, musí se o něj bojovat. Nevím, čím jsem si zasloužil štěstí být manželem Mercedes.“

„Oho,“ řekl Caderousse. „Ještě jím nejsi, kapitáne.“

Mercedes se začervenala a Fernand si otřel zpoceně čelo.

„Sousedo Caderoussi,“ řekl Edmond a podíval se na hodinky. „Máte pravdu, že Mercedes zatím není můj ženou, ale za půl druhé hodiny jí bude.“

Překvapivé volání přítomných hostů zakrylo Danglarsovu otázku: „Cože, za hodinu?“ A nikdo si také nevšiml, jak Fernand sevřel rukojeť dýky.

„Díky vlivu pana Morrela jsou nesnáze odstraněny. Vykoupili jsme se z ohlášek a na radnici nás očekává starosta. Zvykejte si, že za chvíli bude Mercedes paní Dantèsovou.“

Fernand se musel silně ovládat, aby nevyskočil a nebodl Edmonda nožem do prsou. Jeho bolestné zasténání se ztratilo v radostném a hlučném smíchu hostů.

„Kdepak Edmond!“ vykřikl jeho otec. „Přijel předevčírem a dnes bude ženatý. Námořníci jsou chlapíci, nic je nezdrží, co si vezmou do hlavy, to prosadí.“

„A co ostatní potřebné formality,“ zapochyboval Danglars. „Smlouvy, listiny, potvrzení...“

„K čemu? Já nemám nic, Mercedes také ne, co bychom sepisovali. Budeme společně hospodařit, a hlavně šťastně žít.“

Mercedes Edmonda políbila.

„Hodiny odbily čtvrt na tři, vážení. Půjdeme na radnici a zase se vrátíme. Mezi tím nám nachystají kuchařovo překvapení. Musíte jít všichni, přátelé, chceme tam mít každého.“

Náhle přítomní zaslechli řinčení zbraní a rázné vojenské povely z ulice. Nato se ozvaly dunivé kroky, které pokračovaly chodbou a po schodišti. Vzápětí se ozvalo silné bušení na dveře a hluboký mužský hlas vykřikl: „Jménem zákona, otevřete!“

Dříve než stihli dojít ke dveřím, do sálu vtrhl komisař s ozbrojeným doprovodem. Vojáci okamžitě obstoupili hosty, karabiny namířené na přítomné muže.

Rejdař Morrel se komisaři neohroženě postavil, ale ten mu řekl: „Nebráňte nám ve výkonu služby, pane Morreli. Víím, co mi chcete říct, že došlo k omylu... Prosím, připusťme, že skutečně k omylu dojít mohlo, ale nejdříve splním rozkaz a dovedu pana Dantèse na místo určení.“

Morrel nechápal. Mercedes se pověsila na krk otci Dantèsovi a ten se marně snažil syna chytit za ruku.

„Edmonde Dantèsi, zatýkám vás ve jménu zákona! Nebráňte se a poslechněte pokyny.“

Mercedes se zapotácela a Morrel ji stěží zachytil. Dantès přítomné uklidňoval: „Nebude trvat dlouho a vrátím se, přátelé. Vše se vysvětlí. Omyl se potvrdí, nejsem si vědom žádného přečinu. Zachovejte klid, počkejte, vrátím se zpátky a budeme se společně radovat... Mercedes, otče, pane Morreli, Danglarsi, Caderoussi, Fernande... Mám vás rád.“

Eskorta s Dantèsem odešla. Kroky vojáků se pomalu vzdalovaly od hotelu. Společnost ztichla. Vše se seběhlo tak rychle, nenadále, nečekaný blesk udeřil do spokojeného společenství lidí milujících Edmonda i Mercedes.

Stařec a Mercedes si padli do náruče. Stále slyšeli Edmondův hlas: Sbohem, vrátím se brzy, nemějte strach!

Hosté se shlukli do skupinek a dohadovali se o příčině Edmondova zatčení. Názory se různily.

Pan Morrel nezaváhal a okamžitě jel zjišťovat, proč byl Edmond zadržen.

„Já myslím,“ řekl Danglars, „že přivezl balíky zakázaného zboží.“

„Jako účetní byste o tom musel vědět,“ ozval se kdosi.

„Mýlíte se. Vím, že vezeme jistý druh nákladu, že jsme ho přijali v tom nebo v onom přístavu, nic víc a nic méně.“

Starý Dantès hlasitě vykřikl: „Včera mi říkal, že pro mě má bedničku tabáku a kávu!“

„Vidíte, to bude ono... Za naší nepřítomnosti provedli celníci důkladnou prohlídku Fa-raona a kápli na bedýnku.“

Pan Morrel se vracel a jeho tvář nevěstila nic dobrého. Mercedes se k němu vrhla s naléhavou otázkou: „Proč ho zatkli, pane Morreli, je přece nevinný! O jakou maličkost se jedná?“

„Obviňují ho, že je bonapartistickým agentem.“

Caderousse se přitočil k účetnímu Danglarsovi. Syčel mu do ucha, že ho oklamal a původně zamýšlený zlý žert se stal ortelem Edmondovi a že nechce vidět zemřít bolestí starce ani dívku. Všecko vypoví! Danglars mu sevřel rameno. Musí mlčet! Loď přistála na Elbě, kdyby našli nějaký dopis, budou považovat za viníky ty, co Edmondovi nadřžují. Jestli je nevinný, pustí ho na svobodu, a jestli ne, bude odsouzen a je zbytečné se kvůli spiklenci uvádět ve známost!

„Co bude s lodí, pane Morreli?“ řekl Danglars starostlivě. „Bez kapitána nevypluje.“

„Nedělejte si starosti, promluví s prokurátorem Villefortem. Ve Francii ještě stále máme spravedlnost, pokud se nemýlím. Věřím v Edmondovu nevinu! O politiku se nestaral, k čemu politika?“

„Prokurátor je zapřísáhlý rojalista! Smetl nejednoho člověka do vězení,“ pokračoval účetní.

Slova vyřčená Danglarsem Morrela zasáhla. Pracuje snad policie tak rychle?! Přišlo udání o zastávce na ostrově Elba?! Od koho? Kapitán neměl Edmonda na ostrov posílat a hodný mládenec mu neměl vyhovět! Ach, Bože, kde jsi byl v osudové chvíli rozhodnutí?

„I královský prokurátor může mít srdce,“ řekl Morrel. „Málokdo je bezcitný.“

Danglars ho však neuklidnil. „Neznám prokurátora, pane Morreli, který má srdce na pravém místě. A pan Villefort, jak se proslychá, je v Marseille jako zástupce nespokojen. Chce se vyšvihnout výš, snad až do Paříže. Proto chystá sňatek se slečnou Méranovou, dcerou markýze Mérana, jak je všeobecně známo.“

„A přece si myslím, že se s ním dohodnu.“

„Při vašem postavení dost možná, ale něco vám řeknu. Kdyby se byl Edmond svěřil s posláním od kapitána mně, zadržel bych ho. Řekl bych mu: ‚Nezahrávejte si s těmi nahore. Využijí vás, vyždímají a odhodí. Služba nadřízeným přináší trable.‘“

Starého Dantèse doprovázel domů rejdař Morrel. Mercedes odváděl Fernand a dva povedení hospodští bratři Danglars a Caderousse mířili do hospody. Ze slavnostní tabule si nechali do plátěných pytlíků naložit maso a ryby. Přece nenechají takové dobroty zkazit.

Cestou křejiho cosi napadlo a obrátil se k účetnímu: „Co jsi udělal s tím dopisem?“

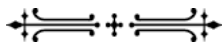
„Viděl jsi přece, celý jsem ho zmačkal, a dokonce snad i roztrhal, jestli si pamatuji... Co bych s ním nadělal? Nepsal jsem ho, nediktoval a svědkem jsem byl proti své vůli! Asi ho sebral Fernand!“ ohradil se Danglars.

„Uvidíš, že nám tohle přinese neštěstí!“ bědoval krejčí.

„Nesýčku! Věřím na spravedlnost, třeba ho pustí. Vsadíme se?“ snažil se vykroutit Danglars.

„Jsi ještě horší, než jsem si myslel.“

„Neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. A koukej mlčet. Chci se dočkat alespoň třiceti nebo čtyřiceti jar!“

Když Edmonda provedli čtenými zákruty chodby, uviděl před sebou dveře s železným okénkem. Byly čtyři hodiny odpoledne, prvního března. Dveře za ním hlučně zaklaply. Samota na něho tíživě dolehla. Mohl si klást otázky, proč ho zadrželi. Našel se na lodi kontraband v kajutách mužstva, objevili v podpalubí hledaného spiklence? Ostrov Elba! Určitě. Císař upadl v nemilost, ale on jen předal balíček, jak byl požádán kapitánem Faraona.

Třásl se zimou. Do rána nezahmouřil oči. Stýskalo se mu po Mercedes! Po dlouhé plavbě se těšil, že budou spolu a zatím... taková lapálie!

Výslech!

Prokurátor se pozorně díval na zadrženého, pak mu položil otázky: Jak se jmenujete, kolik je vám let, kde bydlíte, kde pracujete, s kým se stýkáte? Dokázal po delší praxi odhadnout viníka a tenhle mladík byl bez poskrvny.

„Máte nepřátele, pane?“

„Ne, nemám..., nevím o žádných.“

Villefort se krátce zamyslel: Nu, vyhovím Renátě v jejím rozmaru, abych mladíka propustil v den našich zasnub... Lehké rozhodnutí, čin hodný muže mého formátu.

„Máte být jmenován kapitánem v mladém věku. Závistníci nespí, pane. Říkáte, že nemáte nepřátele..., budiž. Protože mi připadáte jako čestný muž, dám vám přečíst udavačský dopis. Prosím, čtěte.“ Podal dopis Edmondovi a čekal na jeho reakci. „Poznáváte písmo?“

„Ne, nepoznávám, písmo jako by bylo změněné...“

„Povězte mi poctivě, není na tom dopise něco pravdivého?“

„Řeknu čistou pravdu, pane prokurátore. Náš kapitán onemocněl zápallem mozkových blan, cítil, že zemře, povolal mě k sobě a já přísahal, že vykonám beze zbytku jeho vůli. Převezmu velení lodi, popluji k ostrovu Elba, vystoupím v Porto Ferrajo, vyhledám vrchního maršála a odevzdám mu balíček. Kapitán mi předal prsten, který mi měl otevřít volnou cestu k maršálovi a ostatním. Příštího dne kapitán vydechl naposledy. Zašili jsme tělo do pytle a pohřbili ho v moři.“

„A co jste dělal potom, Dantèsi?“

„Plul jsem k Elbě, vydal jsem zákaz posádce vystoupit z lodi a sám jsem v člunu dorazil ke břehu. Poslal jsem prsten maršálovi, a tak jsem mohl pokračovat v cestě. Předal jsem balíček, jak jsem slíbil kapitánovi, obdržel jsem od maršála dopis a vrátil jsem se na loď.“

„Slibte, že se dostavíte na první výzvu a můžete jít ke svým přátelům,“ řekl Villefort. „Ještě maličkost. Komu byl dopis adresován?“

„Panu Noirtierovi, Volavčí ulice v Paříži.“

Villefort zůstal jako zasažen bleskem. Edmond pozoroval královského úředníka s rozpaky. Ten seděl v křesle a pohyboval rty, něco si říkal.

„Neukázal jste dopis nikomu?“

„Jde snad o spiknutí?“ s obavami v hlase se tázal Dantès.

Prokurátor, jako by ho neslyšel, jen dál naléhal: „Říkáte na svou čest, pane, že nikdo neví o adresátovi?“

„Nikdo, kromě toho, kdo mi dopis odevzdal.“

„Vy nevíte, co je v tom dopise napsáno?“

„Ne, opravdu, nevím...“

„Musíte prominout, musím vás pozdržet ve vazbě na dobu nutnou, den dva... Jediným důkazem proti vám je tento udavačský dopis...“ A list putoval z prokurátorovy ruky přímo do ohně v krbu.

„Přijde vás vyslýchat jiný prokurátor. O tomto dopise se nezmiňujte, je zničen. Dostal jste k předání pouze jeden dopis?“

„Jen jeden, pane prokurátore.“

„Přísahajte.“

Dantès pozvedl ruku a přísahal.

Villefort zazvonil a krátce nato vstoupil do místnosti policejní komisař, chlap jako hora.

Prokurátor pošeptal komisaři několik slov, ten přikyvoval. Pak Villefort vyzval Edmonda, aby komisaře následoval. Dantès vděčně poděkoval a vyšel dveřmi před komisařem.

Prokurátor se posadil na lenošku a zhluboka si oddychl. Dostat do ruky dopis s údajem kdokoliv jiný, skončila jeho kariéra v pustém a zapomenutém zapadákově. Jak dlouho bude muset trpět za otce girondistu a jakobína!? K čemu ty směšné politické hrátky! Sám sobě se obdivoval, jak šikovně vyměnil dopis za nepotřebný list papíru. Ten dopis mu pomůže vyšplhat se až na samotný Olymp justice! Svého otce Noirtiera proklínal, a zároveň mu děkoval.

Zadrženého Edmonda naložili kolem osmé hodiny ráno dva četníci do těžkého vězeňského vozu, opatřeného mřížemi na zadních dveřích. Skrz ně viděl Truhlářskou ulici a Taramisovou, pak sjížděli k nábreží. Za vozem poskakovali místní uličníci a hlasitě křičeli, že ve voze sedí jistě krutý zločinec, vrah, anebo spiklenec z horského sedla. A hned jedni kluci předstírali zločince a druzí policisty a zvuk střelby vydávaný jejich ústy se rozléhal ulicí a z oken na darebáky vylévaly hospodyně splašky z kuchyně.

U mola čekal na vojenskou eskortu a zadrženého muže člun. Veslaři mocnými záběry odrazili od břehu. Četníci posadili Dantèse mezi sebe. Konečně dýchal svěží vzduch, a když míjeli molo, cítil se téměř svobodně. Moře mu dávalo pocit volnosti. Pak náhle povstal, zděšen z toho, co před sebou uviděl, ale četníci ho stáhli zpět na sedačku. Člun mířil k pevnosti If, opředené drsnými mýty. V pevnosti skončila řada významných politických vězňů, v těsném sousedství se surovými vrahy. Vyhlášený a obávaný If!

Dantès se zmocnilo podezření z podivných úkladů vůči jeho osobě.

„Proč mě vezete na If? Snad ne, abyste mě uvěznilí?“ zeptal se. „Vězení je pro politické zvězně a vrahy, nespáchal jsem žádný politický ani jiný zločin. Jsou v pevnosti vůbec pověřené úřední osoby?“

Četník se hrubě zasmál. „Je tam dokonce guvernér, milí žalávníci a dobře postavené zdi. Bude se ti tam náramně líbit, hochu, budeš posílat děkovné dopisy za péči, které se ti dostane!“

„Bez výsledku a potřebných formalit je zadržení vyloučeno!“

Četníci se jen smáli.

„Formality? Vyšetřování je skončeno!“

„I přes slib pana prokurátora Villeforta?“

„Nevím nic o žádném slibu!“ řekl velitel četníků. „Raději sklapni!“

Edmond byl zmatený. Neřekl mu snad Villefort, že pokud nevysloví jméno Noirtier, nemá se čeho obávat? A nezničil před ním dopis, jediný důkaz proti němu? Kdo byl Noirtier? Byl tak důležitý? Nikdy jeho jméno neslyšel. Bárka se dostávala na volné moře. Vyřkl prosbu, aby se vrátili do přístavu, je loajální Francouz, vlastenec.

„Pevnost If je plná vlastenců, námořníků.“

Edmond pochopil a pokusil se vyskočit ze člunu, ale četníci ho srazili na dno a drželi ho tváří na hrubých prknech podlahy. Jeden z nich mu klečel na krku a druhý mu zkroutil ruce za záda. Člun se otrásal prudkými nárazy.

Dorazili k břehům ostrova. Edmonda odvedli do tmavé, vlhké cely. Na stoličce stála očištěná lampička s knotem v odporně páchnoucím tuku.

Po chvíli se přišoural přihrblý žalávník a položil na podlahu otlučený džbán s vodou a silný, suchý krajíc chleba.

„Zatím máte k snědku chleba, pan guvernér už spí, zítra vás možná pošle do jiné cely.“

Sebral ze stoličky lampičku a zavřel za sebou těžké dveře cely.

Mladík seděl na lavici jako ve špatném snu. Prokurátor mu lhal? Proč!?

Druhý den ráno uviděl žalávník, že se vězeň nedotkl chleba, ani vody se nenapil. Vypadal divoce, oči mu žhnuly horečkou, rty měl suché a popukané, vlasy zcuchané, ruce rozedřené do krve. Vídával vězně v tomto stavu často, při přijetí vyváděli, chtěli se prát, tloukli hlavou o zdi, rvali si vlasy, řvali jako lvi v cirku, vyhrožovali sebevraždou i vraždou, odvolávali se na známosti venku..., ale If nebylo místo, odkud se vycházelo, If byla odporná hrobka.

„Jen odvahu, mladý muži. Přejete si něco, co bych mohl ze své moci zařídit? Mluvte, poslouchám.“

„Chci mluvit s guvernérem!“

„Zapovídá se...“

„Proč?“

„Podle vězeňského řádu! Můžete žádat o lepší stravu, pokud si ji zaplatíte, delší vycházky a někdy i knihy. Ale budete-li se chovat nevhodně a zarputile, přestanu vám nosit jídlo. Buďte rozumný a nedělejte potíže.“

„Nebudu jíst a zemřu!“

„Blázne! Guvernér si může na vás vzpomenout a vyslovit přání, že vás chce vidět. Stává se to, náhoda vládně světu.“

„Opravdu?“

„No jistě.“

„Jak dlouho bych na takovou náhodu čekal?“

„Vím já? Měsíc, půl roku, rok... Hlavně si neberte do hlavy nesplnitelná přání. Napijte se přece. Snadno zešílíte a nebudete zdaleka první.“

„Myslíš?“

Žalářník mu podal chléb.

„Abbé, co tu před vámi bydlel, nabízel guvernérovi milion, když ho pustí na svobodu. Tak se mu to v hlavě hnulo, víme? Nehrajte si, s bláznem se pak nikdo nebaví.“

„Nemám sice milion..., ale dám ti sto dukátů, když doneseš dopis mé milé, snoubence Mercedes.“

Žalářník se rozesmál chraplavým smíchem a odplivl si na stěnu cely. Vězni neměli rozum. A žádnou disciplínu, tu získali až po letech žaláře. Zkrotli, mnozí byli duchem mimo svět. Být vězněm vyžaduje silnou náturu. Znal hrdiny, šlechtice, mudrce, co nevydrželi samotu v kobce a raději unikli vězení sebevraždou.

„Musel bych být velký blázen, bloude! Vynést tvoje řádky ven, přišel bych o tisíc liber ročně, o byt a stravu a skončil na ulici. Nebudu riskovat ani za milion, nenechám se oholit gilotinou. Vy zrádci nemáte morálku, vy zrádci...“

„Nejsem zrádce! Poslouvej, žalářníku! Když mi nevyhovíš, počkám si jednou za dveřmi a rozbiju ti hlavu stoličkou! Křup, a bude po tobě.“

Žalářník se bouřlivě zasmál.

„Podobných tu bylo, a skončili v moři jako potrava rybám. Můžeš mě zabít, posluž si, ale odsud se nedostaneš! Z Ifu ještě neuprchla ani blecha.“

Zamknul celu a jeho kroky se vzdalovaly chodbou ke schodišti, kudy ho eskorta přivedla.

Dantès mrštil chlebem o stěnu a kopl do džbánu s vodou.

Dveře cely se prudce otevřely. Ve dveřích stál desátník se čtyřmi vojáky a žalářníkem. Ukázal prstem na Dantèse: „Chopte se ho a zaveďte o poschodí níž.“

„Do kobky?“ zeptal se desátník nejistě.

„Do kobky! Je třeba dát blázna k bláznům!“

Edmond sestoupil se zavázanýma očima po patnácti schodech dolů s napřaženými pažemi, a pak ucítil mokrou zeď. Dveře kobky s rachotem zabouchly. Hlasy vojáků a žalářníka umlkly. Vlhká díra zapáchala plísní. V tomto příbytku má trávit ve zdraví další dny? Kolik jich bude?!

Edmond se posadil do kouta, sundal si hadr z očí a začal si zvykat na šero kolem sebe. Lavice, stůl, židle, hadry, vlhké stěny a studená podlaha, na stěnách vyrytá data a jména. Četl si zoufalé vzkazy a prosby. Opravdu, odsud nebylo úniku.

Hlavou mu proletěla vzpomínka na Villeforta. Jak se mohl usmívat, ujišťovat ho o omylu, a přitom vědět, že ho pošle na If?! Úlisný člověk! Bude se ženit, jak je všeobecně známo, se slečnou Méranovou. Vůbec jí ho nezavidí. Prokurátora! Spravedlnost ve Francii silně kulhá! Podobných úředníků jsou stovky, tisíce. Dnes vyhoví tomuto pánovi

a zítra druhému. Žádné svědomí, morálka je pouze balast. Kdo by nechtěl žít pod penzí, v klidu si kutat na zahrádce, lovit ryby, vyjíždět na loďce na širé moře, toulat se po horách, spát ve stodole na seně?

Nazítří po Edmondově uvěznění se Gérard Villefort objevil na náměstí Promenád v domě paní Saint Méranové. Hosté se bavili a jeden z nich hned spustil: „Tak co se přihodilo, stínači hlav, oporo státu, Brute?! Nehrozí nám hrůzovláda?“

„Snad nevyšel korsický lidožrout ze svého doupěte?“ zahlaholil starý markýz, přiopilý mladým vínem. „Korsičana je třeba držet pevně na uzdě!“

„Prosím za prominutí, paní markýzo, musím nutně v ústraní promluvit s panem markýzem,“ uklonil se Villefort.

Snoubenka Renáta se tvářila zklamaně. Myslela, že Gérard mladého námořníka jen vyslechl a zase ho poslal zpátky ke svatebním hostům. A přitom to vypadá, že má tajnosti. Mladíka nepustil a porušil daný slib. Bude se na něho hněvat! Musí prý promluvit tajně s otcem. Muži bývají samá tajnost! Musí se naparovat jeden před druhým, dokazovat svou nadřazenost. Připomínali jí mladé kohoutky na venkovském dvoře, ti se klovali a drásali si peří. Muži! Nestálé plemeno. Vezme si Villeforta, a co se změní? Ne mnoho, místo Méranová bude Villefortová. Nenosit pod srdcem dítě, nevdávala by se, ale za těchto okolností rodina trvá na dohodě.

„Kam pojedete, vy zlý?“ řekla Renáta. „A kde je námořník?“

„Justiční tajemství,“ odpověděl stručně Villefort.

Hned jak se dveře komnaty za oběma muži zavřely, informoval Villefort markýze o ohrožených státních dlužních úpisech, které je třeba neprodleně prodat a zabránit vlastnímu krachu. Stačí napsat dopis, který Villefort předá do správných rukou. Markýz neváhal a dopis okamžitě napsal. Ovšem Villefort žádal ještě o jeden doporučující dopis pro krále, aby byl přijat okamžitě a bez průtahů a zbytečných ceremonií. Minuty jsou drahé!

„Požádejte pana Salvieuxe, markýzi, umí královské dveře otevřít dokořán,“ nabádal ho Villefort. „Prokážu králi službu a zajistím si trvalou kariéru, král na mou službu do smrti nezapomene. Ani vy nepřijdete zkrátka. Umím být vděčný!“ Domluveno. Musí předejít jiné královny informátory!

Prokurátor vyšel z domu a tu se od zdi paláce odlepila postava. V prvním okamžiku myslel, že se stal obětí komplotu markýze a Salvieuxe, jak se ale ukázalo, čekala na něho krásná Mercedes. Nemusela nic říkat, hned mu bylo jasné, na co a na koho se bude ptát. Edmond Dantès!

„Kde je můj snoubenec, pane?“

Nebyl na slovní útok připraven, přesto si poradil. Patřil k nejvýmluvnějším prokurátorům v zemi, dokázal poslat nevinného za mříže a jeho parádní obvinění se na veřejnosti přímo citovala. Do věznic posílal s úsměvem, do pevností s rozmyslem, na galeje s radostí a na gilotinu s přesvědčením o prozřetelnosti Nejvyššího.

„Je velký viník, slečno, nemohu pro něho nic udělat,“ zalhal zkušeně.

„Řekněte, je živ, nebo mrtev?“

„Nemám s ním nic společného, promiňte, spěchám, dovolíte?“

Zastoupila mu cestu. Cítil vůni jejich vlasů, viděl úžasné hluboké oči. Rty se jí chvěly.

Na okamžik propadl nejistotě, ale hned se zatvrdil. Kdo nedokáže zkrotit slabost, prohraje život. Jen silný a bezohledný může přežít. Slabost a pokora se nevyplácejí, a ochota pomáhat dobré věci už vůbec ne!

„Povězte mi jenom, kde bych se o něm mohla něco dozvědět?“

Zbaběle ji odstrčil, rychle vešel zpátky do budovy a přibouchl za sebou dveře. Vyběhl schody a vpadl do nejbližšího pokoje. Jenom si pomyslel, aby ho nenašla Renáta. Nenáviděla naoko Dantèse, vinila ho z odjezdu svého miláčka. Kdyby věděla celou pravdu, jak hanebně nesplnil slib! Villefort se otřásl hnusem. Uložil doživotní trest nevinnému z obavy, že by mohl vyzradit spojení s jeho otcem, girondistou, přítelem samotného Brissota, otce zakladatele girondistů z 20. 9. 1792, kdy se sešli v Tuillériích, aby se tajně umluvili proti roajalistické moci.

Právě dnes platí: Svobodně žít, nebo zemřít!

Mercedes, unavená nezdarem u Villeforta, ležela na lůžku a nevnímala Fernandovy lichotky, žhavé polibky na ruce, vmlouvavý hlas prosebníka o lásku. Před očima měla jen milovaného Edmonda. Jeho poslední slova jí zněla stále v uších, toužila ho zachránit, mít ho při sobě! Villefort slíbil rejdaři, že pomůže, a nepomohl. Svět je tak škaredý!

„Od včerejšího večera jsem vás neopustil.“

Proč jí stále Fernand beznadějně nadbíhá, přece ví, jak nade všechno miluje Edmonda. Fernandova vytrvalost jí byla protivná. Přicházel za ní v dobách, kdy byl Edmond na moři, čekal na sebemenší zakolísání v lásce a nedokázal si přiznat, že nad ním nemůže zvítězit.

Vážený pan rejdař Morrel zatím navštěvoval vlivné osoby a dokazoval trpělivě a se zaujetím Dantèsovu nevinu. Napoleonův návrat na trůn považoval za nesmyslný sen, ale lidé se Morrela báli. Rojalisté nespali. Mstili se za předešlá pokoření, s označeným nepřitelem se vypořádali s náležitou pečlivostí! Kdo ctil Napoleona, byl zneuctěn, trýzněn, vězněn, vyhnán do ciziny!

Kdo mohl tušit spojení prokurátora s jakýmsi panem Noirtierem, zapřísáhlým jakobínem?! Kdo mohl tušit, že v uvedeném dopise, který Villefort naoko spálil, mohla být cesta k rozpoznání viníka? Otec a syn! Zatvrzelý republikán a rojalista! Existovaly rodiny, které dokázaly přežít jakoukoliv dobu, a jejich loajalita připomínala vlnobití. Bez zachvění se rozhodovaly z minuty na minutu, a protože chtěly něco znamenat, dokázaly šikovně manévrovat na politickém poličku; jeden vzýval anděla bílého a druhý černého.

Krejčí cítil vinu. Zavíral se v pokoji s láhvemi rybízového vína. Opíjel se, do zrcadla na sebe chrлил neslušné nadávky, obviňoval se z neštěstí kormidelníka, z nemoci jeho otce, z neštěstí Mercedes. Opíjel se do němoty, pak padl na postel oblečený a ráno, sotva otevřel oči, hmatl pod lůžko, vylovil láhev s vínem a hltavě ji vyprazdňoval.

V opilosti se mu zdály děsivé sny o příšerách, šílel při pomyslení, co zavínil svou leností, liknavostí a zbabělostí. Měl těm dvěma zabránit v udání, jenže..., něco káplo, něco kápne, přece nebude věčně chudý! Umrněné peníze, ale je jich třeba. Řemeslo nevynášelo, na moře se mu nechtělo a v přístavu vykládat náklad byla pro něj jen špatně placená dřina.